

ЗА КНИГАТА „УНИЩОЖАЕМОСТ НА ДОГОВОРИТЕ ПОРАДИ ИЗМАМА“

*Красен Стойчев**

Класическите институти на гражданското право привличат вниманието на цивилистите и по традиция те винаги пристъпват към тях с особен респект. Да се занимаваш с някой от тях, по мнението на специалистите не е лесно и само по себе си е индикатор за натрупани знания и опит, за изградена правна култура, за дълбочина и обем на познанието. Ето защо е и приятно да се отбележи, че българската правна литература се сдоби с първото цялостно монографично изследване, посветено специално на измамата като особен случай на опорочената воля. Наскоро от печат излезе книгата на д-р Ангел Шопов „Унищожаемост на договорите поради измама“ (Издателство „Сиби“, 221 с., с резюме на английски език). И веднага трябва да се отбележи, че тя не само запълва празнина в българската юридическа литература, но и представлява съществен и незаобиколим принос към изследванията, посветени на института на недействителността на договорите и конкретно на учението за пороците на волята в гражданското право.

Монографията е структурирана по модела на класическите съчинения във връзка с основанията за унищожаване на договорите. Тя предлага задълбочено и широко по своя мащаб изследване на смисъла на гражданскоправната измама, на нейния фактически състав, на възможността трето лице да участва в опорочаването на волята, както и на различията между измамата в наказателното право и в гражданското право. За изследването е използван респектиращ по брой и по съдържание научен апарат. Детайлно е анализирана съдебната практика у нас и в редица други държави – най-вече Франция, Италия, Германия. Сравнително

* Доцент, доктор на юридическите науки, съдия в Конституционния съд на Република България (2006–2015 г.).

правният и историческият метод дават възможност да се отворят нови прозорци към изследването на проблема, както и за неговото обхващане в дълбочина.

Книгата „Унищожаване на договорите поради измама“ е много интересна както от концептуална, така и от методологическа гледна точка. Тезите са аргументирани задълбочено и убедително. Запознаването с нея създава удовлетвореност за творческо и практическо обогатяване. С нея д-р Ангел Шопов прави сериозна заявка за ерудиран и компетентен автор.

Акцент в монографията е изследването на тясната връзка между деликтите и измамата, което позволява да се направят важни изводи относно правния режим на това важно основание за унищожаване на договорите, на умисъла при измамата и неговото съдържание, възможните ѝ форми на проявление като действие и бездействие, на въвеждането в заблуждение и невярната представа у измамения за действителността, за измамата и значението на изискването за добросъвестност и неговата приложимост в качеството му на основна категория на договорното право, за значението на наказателноправната измама за гражданското право и евентуалните колизии и конкуренция между тях. Като конкретен пример за задълбочен юридически анализ може да се даде разграничаването на т.нар. *dolus bonus* с оглед на критерия подвеждащите действия обективно да са достатъчни, за да заблудят обикновения човек, и свързания с това въпрос за начина, по който измамата се „разполага“ в рамките на общата забрана за недобросъвестни търговски практики. В монографията може да се открие отговор на редица въпроси, които поставят правоприлагането и практиката, и какви са възможните решения. Читателят ще добие ясна представа как се интерпретира въпросът за измамата в чужди правни системи, какви тези се застъпват и доколко те може да бъдат защитени с оглед на особеностите на българското гражданско право.

В заключение нека да отбележа, че монографията е важна и интересна не само защото ни запознава детайлно с едно от основанията за унищожаване на договорите, а защото предлага и разкрива поставяните във връзка с него въпроси в дълбочина, дава

нагледен пример за последователност на използваната методология, за връзките между различните правни институти. Най-сетне не може да не се отбележи, че тази книга обогатява доктрината, като в същото време остава ориентирана към практиката и нейните нужди. И като цяло тя може да послужи за модел на връзката и зависимостта между двете.